

ԿԱՐԱՊԵՏ ՎՐԻ. ԱՍԼԱՄԱԶՅԱՆ

(Նոր Նախիջևանի և Հյուսիսային Կովկասի Հայոց բեմերի առաջնորդական փոխանորդ)

ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՆՈՐ ՆԱԽԻՋԵՎԱՆԻՆԵՎ ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍԻ ԹԵՄԵՐԻՆ

մենայն հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսը 1949 թվի հուլիսի 1-ին մեզ հանձնեց հատուկ կոնդակ նոր Նախիջևանի և Հյուսիսային Կովկասի միացյալ թեմերի առաջնորդական փոխանորդի պաշտոնում նշանակելու մասին:

Մի շարք գործեր կարգավորելու հետևանքով, մեկնեցինք մեր թեմերը հուլիսի վերջերին:

Մեկնելուց առաջ, մեր սրբազան պարտքը համարեցինք որդիական անկեղծ զգացումներ արտահայտելու ծերունազարդ Վեհափառ Հայրապետին, որը լցված էր հայրական վստահությամբ և մեծ սիրով դեպի իր հոգևոր զավակը:

Ցանկություն չունենալով անհանգստացնել բազմաթիվ հոգսերով ծանրաբեռնված Վեհափառ Հայրապետին, երկու խոսքով հայտնեցինք մեր երախտագիտական շնորհակալությունը՝ մեր նկատմամբ ցուցաբերած նրա մեծ վստահության համար:

Թեպետ շատ հեռու չէինք մեկնում և ոչ էլ օտար մի աշխարհ, սակայն կան խորը զգացմունքներ, որոնք ստեղծում են հուզմունք մարդու հոգու մեջ:

Մերունազարդ Վեհափառ Կաթողիկոսը, ջերմ հայրական զգացմունքներով լցված ու հոգու ջինջ հուզմունքով, բարի ճանապարհ մղեց մեզ և ասաց հետևյալը.

«Հայր Կարապետ, ես գիտեմ, դու կամրոնիս, դու սիրում ես ժողովրդին և խոսիլ գիտես, դեռ աշխատիր, օգտակար եղիր

մեր նկեղեցուն և մեր սիրելի ժողովրդին: Ես հավատացած եմ, որ դու կսերտացնես նոր Նախիջևանի և Հյուսիսային Կովկասի թեմի հավատացյալների կապը Մայր Աթոռի հետ»:

Ծիշտ է, մեր մեջ կար, կամք, կորով ու եռանդ հայ ժողովրդի շահերին նվիրվելու, սակայն մեր ծերունազարդ Վեհափառ Հայրապետի ոգևորիչ խոսքերն ավելի ևս եռանդ ներշնչեցին մեզ ու մենք սպասում էինք այն պահին, երբ կարողացնեինք մեր վրա դրված պարտականությունը:

Մենք մեր առաջ խնդիր դրինք, ամենից առաջ, ծանոթանալ միացյալ թեմերում գտնված եկեղեցիների, նրանց վիճակի ու եկեղեցական խորհուրդների հետ, որպեսզի կարողանայինք գործնական ղեկավարություն ցույց տալ ու կարգավորել թեմերի գործերը:

Էջմիածնից մեկնեցինք ուղիղ նոր Նախիջևան: Նոր Նախիջևանում, ռուս ժողովրդի հետ միասին, ապրում են բազմաթիվ հայեր, որոնք մտերմական հարաբերության մեջ են: Քաղաքում կա երկու եկեղեցի, մեկը՝ Ս. Լուսավորիչ, մյուսը՝ գերեզմանատան Ս. Կարապետ նկեղեցին: Ս. Լուսավորիչ եկեղեցին ունի երկու քահանա՝ Տեր Մկրտիչ ավագ քահանա Չորշոփյան և Տեր Գեորգ քահանա Դարբինյան: Նկեղեցին ունի նաև քառաձայն խումբ, որը ղեկավարում է Տեր Գեորգ քահանան: Քահանաները հարգված են ծխականներից: Նկեղեցին բավական մեծ է և զեղեցիկ, ունի ընդարձակ ծառադարձված բակ:

Բավական զեղեցիկ է նաև նոր Նախիջև-

վանի գերեզմանատան Ս. Կարապետ եկեղեցին, շրջապատված ծառերով ու ծաղիկներով. դարնանը ու ամառը ուղղակի հրապուրիչ զբոսավայր է: Գերեզմանատունը պատկանում է հայերին և ուսմանը: Եկեղեցու քահանան է Տեր Հուսիկ Զանգուլյանը, մի համեստ ու բարձր բարեմասնություններով օժտված մարդ, հարգված իր ծխականներից: Այդ եկեղեցումն է ուսնա քահանան, որը եղբայրական մտերմությամբ է վապված Տեր Հուսիկ քահանայի հետ:

Մեծ նախընտրությամբ են աշխատում նաև երեցփոխները, որոնցից հատուկ գովեստի արժանի է Ս Լուսավորիչ եկեղեցու երեցփոխ Եփրեմ Շիշմանյանը, որը հոգում է եկեղեցու մասին այնպես, ինչպես իր հարազատ զավակի մասին: Նույն նախընտրությամբ կապված է գերեզմանատան եկեղեցու հետ Ավրեհ Բաբիյանը, որը ջանք չի խնայում գեղեցկացնելու եկեղեցին և կազմակերպելու եկեղեցու եկամուտները:

Հետագայում մենք Տեր Մկրտիչ ավագ քահանա Չորոտիյանի ու երեցփոխ Շիշմանյանի հետ մեկնեցինք Ռոստովից 18 կիլոմետր հեռու Չալթր ու Թոփուի հայաբնակ գյուղերը, ուր կան հայկական դպրոցներ և եկեղեցիներ:

Շնորհիվ Սովետական իշխանության հոգացողության և աջակցության, այդ գյուղացիները, որպես կոլտոգնիկներ, ապրում մեծ փարթամ և ուրախ կյանքով: Բոլորն էլ ունեն սեփական մի հարկանի բնակարաններ, իրենց հարմարություններով ու բակով:

Մենք մեծ ցանկություն ունեինք ծանոթանալ կոլտոգնիկների ներքին կյանքի հետ: Շատ ուրախացանք, երբ համոզվեցինք, որ բոլորն էլ ապրում են լիառատ ու կուլտուրական կյանքով: Սենյակները սերին աստիճանի մաքուր, կահ-կարասիները ճաշակով դասավորված: Հոգեկան մեծ մխիթարություն էր մեզ տեսնել փոխոգնիկների բարեկեցիկ նիստ ու կացը և նրանց ապրուստն ու կյանքը:

Թե՛ Չալթր և թե՛ Թոփուի գյուղերում վան հոյակապ եկեղեցիներ, աննշան վիրավորված ֆաշիստների ումբեններով:

Մեր հանձնարարությամբ Չալթր գյուղում հավաքեցին եկեղեցու վերանորոգման համար 4620 ռուբլի: Չալթր գյուղի քահանան է Տեր Սարգիս Բաբաշյան, մի հարգված, համեստ ու խոհուն, միջնակարգ կրթությամբ քահանա, նույն գյուղի գավակ: Իսկ Թոփուի գյուղի քահանան է Տեր Հակոբը, դաստիարակված, համեստությամբ տիպար մի անձնավորություն:

Բարեկեցիկ ու փարթամ վիճակում է գտնվում Ռոստովից 18 կիլոմետր հեռու գտնվող Մեծ Սալա գյուղը, իր վիթխարի բարձրությամբ ու մեծությամբ եկեղեցիով: Մեզ հիացմունք պատճառեց մեծ սալացիների կուլտոսիական կյանքը՝ մաքուր սենյակներ, գեղեցիկ կահ-կարասիք, քաղաքավարի վերաբերմունք, դուրեկան նիստ ու կաց: Կոլտոգնիկների բնակարաններում դուր կտեսնեք էլեկտրական լույս, ռադիոնդոնիչ, հեռախոս և այլն:

Նոր նախընտանի թեմում, ըստ նախապես մշակված ծրագրի, մեր աշխատանքները վերջացնելուց հետո, մեկնեցինք Հյուսիսային Կովկաս և հետևյալ կարգով կատարեցինք մեր հովանական այցելությունները:

Նախ այցելեցինք Արմավիրի եկեղեցին Կովկասում եղած մեր եկեղեցու շենքերից, կարելի է ասել, ամենագեղեցիկն է: Տեղի համայնքի քահանան է Տեր Դրիգոր Անանյանը, որը կարողացել է եկեղեցու շուրջը հավաքել հավատացյալներին: Գոյություն ունի շատ սերտ, փղբայրական փոխհարաբերություն հայ և ուսն հոգեւորականների միջև:

Արմավիրից մեկնեցինք Ձառձիկայո (նախկին Վարդիկովկաս): Հայոց եկեղեցին այտեղ բավական հին կառուցվածք ունի. հաստ սյուներ, որոնց վրա խոյանում է հուկա գմբեթը: Հայ հավատացյալ համայնքի քահանան է Տեր Վահան Թավարեկյանը, ճեմարանավարտ, պատրաստված անձնավորություն: Հավատացյալ համայնքում մեծ հեղինակություն ունի երեցփոխ Բեկլարյանը, մի խոհուն, կազմակերպչական մեծ ընդունակություն ունեցող անձնավորություն:

Ձառձիկայոյից մեկնեցինք Կրասնոդարի եկեղեցին այտեղ փայտաշեն է, ընդարձակ: Քահանան է Ժեռունի Տեր Վահան Մկրտչյանը, մի հեղաբարո և համակրելի անձնավորություն, որը մեծ հեղինակություն ունի համայնքում:

Կրասնոդարից մեկնեցինք Բուդիոնովսկի: Բուդիոնովսկն ունի փոքրիկ փայտաշեն եկեղեցի: Քահանան է Տեր Հակոբ Տեր-Հակոբյանը: Հայերը բոլորն էլ խոտում են մայրենի լեզվով:

Անուստեստ այցելեցինք թեմի մյուս քաղաքներում, ստանիցաներում և գյուղերում եղող հավատացյալ համայնքներին, որոնց մասին առանձին առանձին հիշելը շատ տեղ կզբաղեցնեք:

Հայ համայնքները լսել էին մեր այցելության մասին և անշափ հարգալից ընդունելություն էին ցուցաբերում: Ամենուրեք եկեղեցիներում, մեծ հանդիսավորությամբ,

մենք կարողում էինք Վեհափառ Կաթողիկոսի կոնդակը, որի ընթերցումը խորը տարավորությամբ էր թողնում հավատացյալների վրա և մխիթարում նրանց:

Միաժամանակ մեր խոսքում պատմում էինք թանկագին Սովետական Հայաստանի վերելքի ու հաջողությունների, կրթական և գիտական հաստատությունների, գիտա-հետազոտական հիմնարկների, բացված և բացվելիք գործարանների ու ձեռնարկների մասին: Ուրախության հուզմունքները մեծ ոգևորություն էին առաջացնում հավատացյալների շրջանում:

Հովվական այցելության ժամանակ, հաճախ առիթ էինք ունենում ծանոթանալ ռուս հոգևորականության հետ: Ռուսաց նկեղեցու ներկայացուցիչները այցելում էին մեզ և բարի դարձառ մաղթում: Մենք ևս փոխադարձ այցելություն էինք տալիս:

Ինչպիսի համերաշխություն և քրիստոնեական սերտ և անկեղծ փոխհարաբերություն գոյություն ունի այժմ տեղի հայ և ռուս հոգևորականության և, ընդհանրապես, հավատացյալ համայնքների միջև: Սովետական Միության ժողովուրդների մեջ հաստատված հավասարության և եղբայրության բարձր գաղափարը զգալի չափով քրդարար ազդեցությունն է թողել նաև հայ և ռուս եկեղեցիների փոխհարաբերության վրա:

Նոր նախիջևանում եղած ժամանակ, Մայր Աթոռից ստացվեց Գերագույն Հոգեվոր Խորհուրդի շրջաբերականը և որոշումը՝ Ամենայն Հայոց Հայրապետի հոբելյանի մասին, որը տեղի պիտի ունենա այս տարվա սեպտեմբերի 30-ին: Այդ որոշումը մեծ ուրախություն պատճառեց բոլորին, մասնավորապես վեհափառին ծանոթ շրջանին: Վեհի քարեկամները, աշակերտները, ծանոթները, որոնք քաղցր հուշեր ունեն մեծ Հայրապետի Նոր նախիջևանի հայոց զպրոցում կատարած մանկավարժական աշխատանքների շրջանից: Թեմի բոլոր համայնքները պատրաստ են պատշաճ վայելչությամբ նշելու Վեհափառի հոբելյանը:

Պեսք է ասել, որ բոլոր այն համայնքներում, ուր մենք գտնվեցինք, հավատացյալները վառ զգացմունքներով են կապված Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հետ: Ամենուրեք ստացվում է Մայր Աթոռի պաշտոնաթերթ «Էջմիածին»ը և հավատացյալները իրազեկ են Մայր Աթոռի անցուղարձերի հետ: Այդ համայնքները, հնարավորության սահմաններում, աշխատում են նյութապես օգնել Մայր Աթոռին, առանձնապես Հոգևոր Ծեմարանին, որի պահպանումը, ինչպես հայտնի է, փոշոր ծախսերի հետ է կապված:

